איריס ארבל אסל שופטת במשפחה תל אביב שעברה על החוק היא הבת של דן ארבל מנהל בתי המשפט לשעבר התיק החמור נגנז ע"י מרים נאור והיא ממשיכה לכהן כשופטת אלו פני המשפט בישראל!

כ"ח תשרי, תשע"ה
22 אוקטובר, 2014
מספרנו: 426/14

תמצית החלטה

המלצה להעמיד שופט לדין משמעתי בשל העברת תיקים לגורם חיצוני והתכתבויות בלתי ראויות

1. ביום 16.7.14 התקבלה בנציבות תלונות הציבור על שופטים (להלן: הנציבות) בקשת בירור של נשיא בית המשפט העליון כב' השופט גרוניס, לפי סעיף 14 (ב) לחוק נציב תלונות הציבור על שופטים התשס"ב-2002 (להלן: בקשת הבירור).

2. עניינה של בקשת הבירור הוא במערכת קשרים בין שופט/ת, לבין סטודנט למשפטים שסייע לו/ה, במסגרת קליניקה של סטודנטים למשפטים (להלן: הקליניקה), אשר סייעו לרשמים ולשופטים. גם לאחר סיום פעילותו בקליניקה המשיך הסטודנט לסייע לשופט/ת, אשר העביר/ה לו תיקים להכנת טיוטות להחלטות ולפסקי דין והיה מועמד להתמחות אצלו/ה. בשל התמשכות הליכי אישורו של הסטודנט כמתמחה, הודיע/ה לו השופט/ת על ביטול מועמדותו כמתמחה. הסטודנט שלח מכתב לנשיא בית המשפט בו מכהן/ת השופט/ת, בו מחה על ביטול מועמדותו וביקש לשבצו כמתמחה אצל שופט אחר. למכתבו צורפה אסופת אי-מיילים שהוחלפו בעבר בינו לבין השופט/ת. בחלק מתכתובות המייל, שכללו גם התכתבויות בתוכנת המסרים "ווטסאפ", נמצאו התבטאויות אישיות החורגות מחילופי מיילים רגילים בין שופט/ת למתמחה. אסופה זו צורפה לבקשת הבירור.

כב' הנשיא גרוניס ביקש לברר את העניינים העולים מהחומר שצירף לבקשת הבירור ובמיוחד ביקש לבחון את סוגיית סיועו של הסטודנט לשופט/ת, "אם אכן ניתן, אף לאחר שסיים את תפקידו בגדרה של הקליניקה ובעת שלא היה לו כל מעמד במערכת בתי המשפט".

3. בתגובתו/ה לבקשת הבירור ציין/ה השופט/ת, כי הסטודנט קיבל את אישור הגורמים הרלבנטיים טרם העסקתו בקליניקה ועבד לשביעות רצונו/ה. לדבריו/ה, שררו ביניהם יחסים מקצועיים טובים, אך ורק במסגרת יחסי שופט-סטודנט, הדומים ליחסי שופט מתמחה ולא מעבר לכך. המיילים שצורפו על-ידו "אכן משקפים יחסים טובים וקרובים, אך כל זאת במישור

Scanned with CamScanner

המקצועי בלבד". לדבריו/ה, הוא/היא נוהג/ת "כדבר שבשיגרה לקיים יחסים חבריים עם עוזרים משפטיים או מתמחים, ועם כל עובדי ביהמ"ש, וכל נסיון לפרש זאת במישור אישי אינו משקף את המציאות". לדברי השופט/ת, עם סיום עבודתו של הסטודנט בקליניקה, כאשר הוא ביקש לשמש כמתמחה שלו/ה, לא היה לו/ה ספק שהוא יאושר גם כמתמחה. לכן נעתר/ה לבקשתו לעזור לו/ה בהתנדבות בתיקי בית המשפט, בתקופת הביניים, עד לתחילת התמחותו הצפויה. לדברי השופט/ת, כאשר התקשר/ה לסטודנט להודיע לו על התמשכות הליך האישור, היו לו השגות ואז הודיע/ה לו שאינו/ה רוצה בו כמתמחה, עצר/ה מיד כל פעילות עמו והורה/תה לו להחזיר את החומר שברשותו. השופט/ת מדגיש/ה שפעל/ה בתום לב, שכן, "לא היתה צפויה לכאורה כל בעיה, ונראה היה שהנ"ל ימשיך באופן טבעי את ההתמחות אצלי".

4. יצויין, כי בידי הסטודנט נותרו 8 תיקים של בית המשפט אותם מסר/ה לו השופט/ת, והוא החזיר אותם לנציבות, ביוזמתו, כחודשיים לאחר הגשת בקשת הבירור. עיון בתיקים העלה, כי מדובר בתיקים הנדונים בדלתיים סגורות הכוללים חומר אישי מאוד.

5. במבוא לכללי האתיקה לשופטים התשס"ז-2007 (להלן: כללי האתיקה) נכתב:

> "מעמד זה של הרשות השופטת ושל חבריה השופטים... מחייב כמו מעצמו קיומן של מידות מיוחדות בשופט. כן נדרשת, כדבר הלמד מעניינו, יצירתן של נורמות התנהגות ייחודיות לחיובו של השופט היחיד בהליכותיו ובאורחותיו – בהיכל המשפט ומחוצה לו – והכל להבטחת מעמדם המיוחד של השופט ושל הרשות השופטת בכללה".

ובהמשך:

> "אכן, שופט הוא אדם – בראש ובראשונה הוא אדם – ואולם בשעה שניאות להטיל על שיכמו נטל של שיפוט, ממילא חייב עצמו בחובות ובנטלים של חבר הרשות השופטת".

הסיפא של סעיף 7 (א) לכללי האתיקה מורה –

> "שופט יימנע ממעשים שאינם הולמים מעמדו של שופט או העלולים לפגוע בדימויה של מערכת השיפוט".

6. לדעתנו, צורה זו של חילופי מיילים בין שופט לסטודנט בקליניקה, ובהמשך בין השופט לאזרח מן השורה, שאין לו כל מעמד במערכת, אינה הולמת מעמדו של שופט וביתר שאת גם עלולה לפגוע, בדימויה של מערכת השיפוט. נראה, שהתכתבויות אלה גובלות בהתבטלות דימויו של השופט כשופט עצמאי ובלתי תלוי, גם בעיני עצמו וגם בעיני אדם מן הצד שקורא את הדברים. מערכת יחסים כזו יוצרת גם בעיניו של הסטודנט דימוי של שופט תלותי ולא נחרץ, שהופכת אותו, את הסטודנט, למושיע, כביכול, ולגואל, לא רק בעיתות מצוקה, אלא גם בהתנהלות של שגרה יום יומית. האמור בהתכתבויות אינו מוסיף כבוד לשופט.

Scanned with CamScanner

להיפך, הוא ממעיט מערכו ופוגע בדימויה של המערכת. ההילה של השופט והכבוד שאמור הציבור לרחוש לו אינם רק נכסיו של השופט, שיכול להשילם מעליו, אלה הם נכסים יקרים כמו הסמל והדגל של המדינה, אליהם קדים באי אולם המשפטים, שאל לו לשופט להפחית מערכם. במהלך עבודתו עם הסטודנט או עם המתמחה, אל לו לשופט להסיר את כל המחיצות ולהפוך את הסטודנט או את המתמחה ל-"נפש תאומה" שלו, המזמין אותו, למעשה, להתפלש בנבכי נפשו והגיגיו. אין מניעה שיווצרו יחסים חבריים בין שופט למתמחה, אבל צריך להקפיד על מכובדות הקשרים, לבל ייפרמו תפרי גלימת השופט ויצנחו ביחד עם כבודו. לצערנו, נראה שכך קרה במקרה זה, כאשר נוכח פתיחות זו של השופט/ת, נגרמה פחיתות במעמדו/ה ובכבודו/ה. התכתבויות מעין אלה, לצד היותן בלתי מכובדות ובלתי מכבדות, עלולות לגרום נזק תדמיתי בל ישוער, גם למערכת המשפט.

השופט/ת בתגובתו/ה מלין/ה על התנהגותו של הסטודנט, בציינו, כי לא יעלה על הדעת שסטודנט או מתמחה יעביר מיילים, או ס.מ.ס שהוחלפו בינו לבין השופט/ת שללשכתו/ה צוות, ואשר סומך/ת על נאמנותו ויושרו, לידיעת כל אדם אחר, ולו לצרכי תלונה, שאין בה כאמור אלא נסיון נקמנות והכפשה. על זה נאמר: "סוף מעשה במחשבה תחילה". היכן היו הזהירות ושיקול הדעת המצופים משופט, המחוייב לשמור על מעמדו שלו ועל מעמדה של מערכת השיפוט שהוא חבר בה? השופט/ת כשל/ה בכך, פגע/ה בכבודו/ה האישי, במעמדו/ה כשופט/ת ובכבוד המערכת כולה. בכך נראה, לכאורה, שהופר כלל 7 (א) לכללי האתיקה ויש להצדיק, אפוא, את בקשת הבירור של כב' נשיא בית המשפט העליון, השופט אשר גרוניס.

7. אין מחלוקת שהשופט/ת העביר/ה לסטודנט תיקים של בית המשפט שהתנהלו בדלתיים סגורות, כאשר לא היה לו כל מעמד במערכת בתי המשפט, לא של עובד ולא של מתמחה. כמו כן הועברו לו העתקים של כתבי טענות ופרוטוקולים, לשם הכנת תקצירים לדיונים וכן לשם הכנת חוות דעת וטיוטות לפסקי דין. מיותר להכביר את חומרת המעשה, כאשר מדובר בתיקים רגישים. השופט/ת ציין/ה שעשה/תה כן בתום לב, בהניחו/ה שהסטודנט עומד להיות המתמחה שלו/ה, לאחר שקיבל בעבר אישור להעסקתו בקליניקה. אך לא ניתן לקבל טיעון של "תום לב", כאשר מדובר בשופט אשר כיבוד החוק אמור להיות נר לרגליו. השופט/ת כשל/ה חמורות בהפעילו/ה שיקול דעת מוטעה והעביר/ה תיקים לסטודנט, במפגשים מחוץ לכותלי בית המשפט ובאמצעות הדוא"ל (פרוטוקולים). מה גם, שלא מדובר בכשל חד פעמי, ברגע של היסח דעת, אלא במספר רב של פעמים במשך חודשים, בלי ליידע את הגורמים במערכת ובלי ניסיון לקבל כל אישור לכך.

כשל נוסף בהתנהלותו/ה של השופט/ת ניתן לראות בהעדר רישום ופיקוח על התיקים שהעביר/ה לסטודנט. כך נוצר מצב, שלמרות ניתוק הקשר שלו/ה עמו, כאשר החליט/ה לא לקבלו כמתמחה, איש לא ידע כמה תיקים ואיזה חומרים מצויים ברשותו. כך נוצר מצב

Scanned with CamScanner

שלמרות "המהפך" שחל ביחסי הידידות בין השופט/ת לבינו, לא נעשתה פעולה נמרצת להשבת התיקים. אמנם היתה פגישה בין קב"ט בית המשפט לבין הסטודנט, בה הוא התבקש להשיב את כל התיקים שברשותו, אבל לא היתה כל פעילות נוספת לוודא שהתיקים יוחזרו. מיותר להכביר מילים על הנזק שיכול להיגרם למערכת המשפט, כאשר תיקים חסויים מתגלגלים לידי מי שאינו מוסמך לקבלם. לא קשה לצפות את הנזק שיכול להיגרם אם יועברו החומרים החסויים הלאה.

גם בהקשר זה מסקנתנו היא, כי בקשת הבירור של נשיא בית המשפט העליון, כב' השופט אשר גרוניס, מוצדקת.

8. בהתחשב בחומרת כל אחד מהכשלים של השופט/ת, כמפורט לעיל, ובוודאי בהצטרפם יחד, לא ניתן להסתפק רק בהצדקת בקשת הבירור של כב' הנשיא גרוניס. לפי סעיף 7 (ב) לכללי האתיקה "שופט יהיה מופת לכיבוד החוק בכל אשר יעשה".

סעיף 2 (ב) לכללי האתיקה קובע:

> "שופט ייראה כמי שהפר כלל מכללי האתיקה לשופטים באופן המאפשר הגשת קובלנה לבית הדין המשמעתי לשופטים, אם התנהגותו בניגוד לכללים עולה כדי התנהגות של שופט שלא כהלכה במילוי תפקידו או כדי התנהגות שאינה הולמת את מעמדו של שופט בישראל".

בנסיבות שפורטו לעיל, נראה, כי התנהגותו/ה של השופט/ת בשני ההקשרים שפורטו לעיל, אינה הולמת את מעמדו של שופט בישראל ועלולה, במקרה זה, גם לפגוע בדימויה של מערכת השיפוט. אי לכך, ובתוקף הסמכות לפי סעיף 22 (ד) לחוק נציבות תלונות הציבור על שופטים תשס"ב-2002, הומלץ לשרת המשפטים להגיש קובלנה לבית הדין המשמעתי לשופטים כנגד השופט/ת.

9. בשולי החלטתנו גם הפנינו את תשומת לב מנהל בתי המשפט לכשלים שהתגלו בהעברת תיקי בית המשפט לגורם בלתי מוסמך ובלי כל פיקוח. הומלץ לקבוע נהלים ברורים בקשר להוצאת תיקים מחוץ למערכת, אם בכלל, ובאשר לפיקוח על העברת התיקים, ככל שתותר העברת תיקים לגורם זה או אחר מחוץ למערכת.

Scanned with CamScanner